

Erdei melléktermékek hasznosítása

Dr. Kovács Zoltán

NAIK Erdészeti Tudományos Intézet

Sárvár, 2017. 12. 13.

Erdei melléktermékek

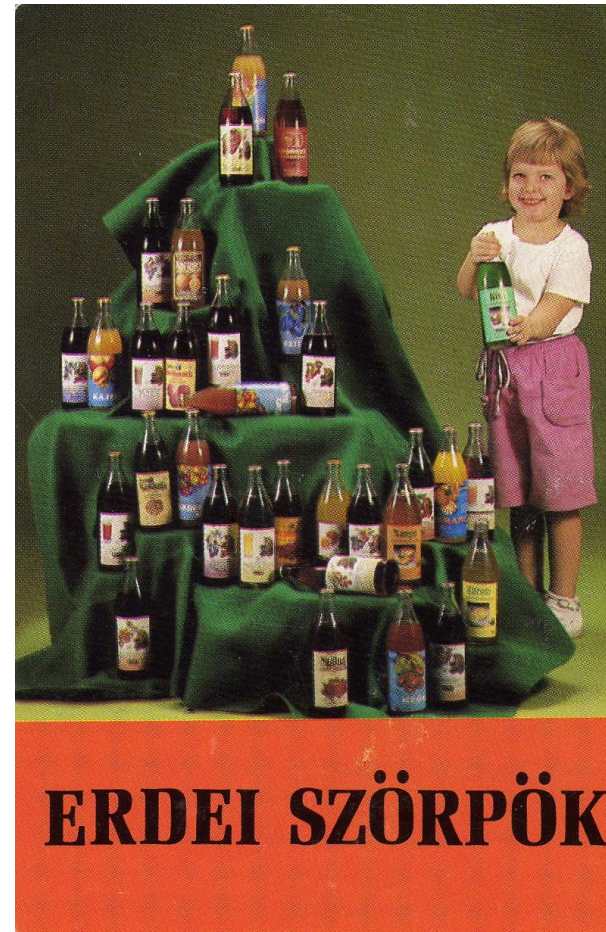

Régmúlt

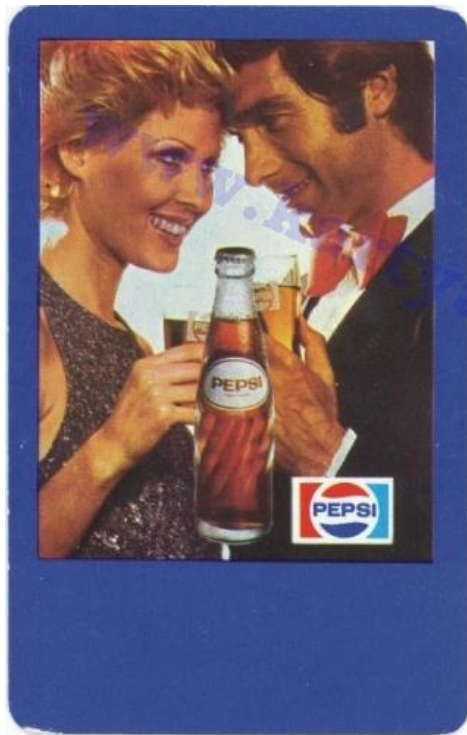

Múlt

- ▶ 1947. Erdei Melléktermék Vállalat (EMÉRT), 1956-tól Erdei Terméket Feldolgozó és Értékesítő Vállalat,
- ▶ 1949. Herbária Selyemgubóforgalmi Vállalat, később Herbária Gyógynövényforgalmazó Szövetkezeti Közös Vállalat
- ▶ 1952. Erdőkémia Erdőgazdasági Vegyi és Ipari Vállalat,

Erdei Termék Vállalat

ET-ÜD üdítőitalok

JAN
4 1
5 1
6 1
7 1
1 8 1
2 9 1
3 10 1
M
2 9
3 10
4 11
5 12
6 13
7 14
1 8 15
SZEPT
5 1
6 1
7 1
1 8 1
2 9 1
3 10 1
4 11 18 23
4 9 16 23 30
6 13 20 27
4 11 18 25

**ERDEI
TERMÉK
VÁLLALAT**

www.kartyanaptarak.hu

1979

JANUÁR	
1	8 15 22
2	9 16 23
3	10 17 24
4	11 18 25
5	12 19 26
6	13 20 27
7	14 21 28
MÁJUS	
7	14 21
1	8 15 22
2	9 16 23
3	10 17 24
4	11 18 25
5	12 19 26
6	13 20 27
SZEPTEMBER	
3	10 17 24
4	11 18 25
5	12 19 26
6	13 20 27
7	14 21 28
1	8 15 22 29
2	9 16 23 30

ERD

Bu

**VALÓDI ERDEI
GYÜMÖLCSSZÖRPÖK**

Erdei Termék Vállalat

- ▶ 15 üzemvezetőség
  - ▶ 2 szörpgyártó
  - ▶ 1 Pepsi-Cola
  - ▶ 7 begyűjtési
  - ▶ 2 faipari
  - ▶ 1 gombafeldolgozó
  - ▶ 1 díszítőanyag ellátó
  - ▶ 1 NIMRÓD vadászbolt

Erdőkémia Vállalat

- ▶ 10 igazgatóság
- ▶ Gyanta
- ▶ Fenyőtű illóolaj
- ▶ Egyéb vegyi anyagok

Erdei melléktermékek 1965-ben

- ▶ 182 féle termék
- ▶ Erdei gomba 9 vagon, nyírfavessző 20 vagon export
- ▶ 499 gyűjtőállomás
- ▶ 20-25 ezer ember (jellemzően kiegészítő tevékenység)
- ▶ 12 szörpüzem
- ▶ 150 millió Ft árbevétel

	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964
szamóca		60					10	70	260	140	150
málna	50	80	260	410	270	20	180	290	160	1 120	1 320
áfonya							30	50	90	60	30
szeder	860	3 860	5 200	3 340	4 570	2 040	3 810	5 750	5 720	4 240	1 830
bodza	300	3 400	1 820	2 690					420	2 200	1 300
som	690	1 280	1 740	1 470	1 650	1 380	2 430	1 070	180	520	4 700
kökény								70	2 120	7 430	2 500
vadkörte							120	1 410	2 000	2 250	9 440
vadalma								380	270	250	560
sóskaborbolya								40	120	340	80
sajmeggy				40			3	310	2		24
összesen	1 900	8 680	9 020	7 950	6 490	3 440	6 583	9 440	11 342	18 550	21 934

Hazai szakirodalom

- ▶ Lukács I. (szerk.) 1965. Erdei melléktermékek gyűjtése és felhasználása. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest
- ▶ Bondor A. (szerk.) 1983. Erdei termékek gyűjtése és feldolgozása. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest
- ▶ .
- ▶ Kovács Sz. 2015. Vadgyümölcsök a kertben és ültetvényekben. Cser Kiadó, Budapest

Eközben a világban

	Countries	Production (Tone)	Percentage (%)
1	China	4,366,100	27.96
2	Pakistan	4,029,327	25.81
3	India	2,040,570	13.07
4	Burma	1,499,000	9.60
5	Brazil	756,715	4.85
6	Tunis	451,015	2.89
7	Vietnam	323,703	2.07
8	Mauritius	319,256	2.04
9	Republic of Korea	232,432	1.49
10	Mexico	185,295	1.19
	Other Countries	1,410,054	9.03
	World Total	15,613,467	100.00

A legnagyobb vásárlók

	Countries	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%
1	USA	1,062,295	16.85	1,148,338	15.87	1,284,718	15.48	1,162,955	14.96	1,337,591	14.80
2	Germany	536,278	8.51	618,740	8.55	689,377	8.31	662,709	8.53	722,325	7.99
3	Japan	491,046	7.79	478,294	6.61	541,437	6.52	477,176	6.14	521,686	5.77
4	France	316,005	5.01	387,093	5.35	470,192	5.67	377,812	4.86	409,804	4.54
5	Hong Kong	197,380	3.13	220,578	3.05	216,404	2.61	212,706	2.74	400,791	4.44
6	China	195,736	3.11	213,716	2.95	232,379	2.80	265,939	3.42	396,451	4.39
7	England	241,554	3.83	279,527	3.86	291,883	3.52	270,364	3.48	312,882	3.46
8	Italy	228,793	3.63	263,577	3.64	304,528	3.67	250,576	3.22	269,437	2.98
9	Spain	166,790	2.65	200,649	2.77	249,616	3.01	215,542	2.77	237,020	2.62
10	Netherlands	147,290	2.34	182,494	2.52	220,995	2.66	193,536	2.49	236,430	2.62
32	Turkey	37,333	0.59	34,203	0.47	40,493	0.49	38,459	0.49	49,197	0.54
	Other Countries	2,682,071	42.56	3,210,088	44.35	3,756,173	45.26	3,644,316	46.89	4,141,979	45.84

Az erdei melléktermékek osztályozása

▶ Eredet szerint

- ▶ Növényi: élelmiszerek (**gyümölcsök, magvak, gombák**), **gyógynövények**, állati takarmányok, színezőanyagok, építészeti és egyéb konstrukciós anyagok (bambusz, rattan, fűz-, nyírvevessző), **díszítőanyagok**, kivonatok, faszén,
- ▶ Állati: (élő állat, bőr, szőrme, trófea, hullott agancs), **méhészeti termékek**,
- ▶ (Ásványi: homok, kő.)

Erdei gyümölcsök: szeder

- ▶ Nemesítés (számos fajta)
- ▶ Ültetvényekben termesztik
- ▶ Fő termesztoők: Mexikó, Oregon (USA)
- ▶ Mexikóban több, mint 10.000 ha

Erdei gyümölcsök: málna

- ▶ Nemesítés
- ▶ Fő termelők Oroszország, Lengyelország, USA
- ▶ Lengyelország: 126.000 t
- ▶ Ültetvények

Erdei gyümölcsök: áfonya

- ▶ Nemesítés
- ▶ Fő termelők: USA, Kanada, Mexikó, Lengyelország
- ▶ Lengyelország: 12.500 t

Erdei gyümölcsök: som

- ▶ Nemesítés
- ▶ Törökország, Oroszország, Ukrajna a fő termeszők
- ▶ Piacokon főként gyűjtésből származó áru

Erdei gyümölcsök: kökény

- ▶ Nemesítés Németországban és Magyarországon
- ▶ Elsősorban gyűjtésből

Magvak: mogyoró

- ▶ Ültetvény, 1980-as évek, Béndekpuszta
- ▶ Világ termelése 713.000 t, Törökország 63%

Erdei gombák

- ▶ Gyűjtés
- ▶ Termesztés!
- ▶ Laskagomba, csiperke, shiitake

Erdei gombák: szarvasgomba

- ▶ Tölgyekkel kapcsolatos
- ▶ Erdőtelepítés szarvasgombával!
- ▶ 1810, Franciaország

Gyógynövények: vadrózsa

- ▶ Nemesítés
- ▶ Fő termesztoők: Bulgária, Dánia, Lengyelország
- ▶ Magyarországon 30 ha

Gyógynövények: galagonya

- ▶ Termés, virág, levél is
- ▶ Rengeteg változat, hibrid
- ▶ Gyűjtésből

Gyógynövények: bodza

- ▶ Termés színezőanyag, gyógyszeripari alapanyag
- ▶ Ültetvények
- ▶ Jövedelmezőség kérdéses

Díszítőanyagok: karácsonyfa

- ▶ Főként dán csemeték
- ▶ Ültetvényekben
- ▶ 1.500 - 2.000 ha

Díszítőanyagok: tobozok, termékek

Méhészeti termékek: méz

- ▶ Akác
- ▶ Hárs
- ▶ Szelídgesztenye
- ▶ Erdei méz

Méhészeti termékek: pollen, propolisz

Az erdei melléktermékekben rejlő lehetőségek - gyűjtés

- ▶ Gazdaságosság kérdéses
- ▶ Feldolgozás nehézségei - nem kiszámítható alapanyag mennyiség
- ▶ Munkaerőhiány
- ▶ Szakértelem hiánya

≠

Az erdei melléktermékekben rejlő lehetőségek - természet

- ▶ Fával nem borított erdőterületeken (TN, villanypászta, rakodó, stb.)
- ▶ Koncentrált begyűjtés
- ▶ Gépesítés kérdéses
- ▶ Tervezhető!

Az erdei melléktermékekben rejlő lehetőségek - agrár-erdészeti rendszerek

- ▶ Többcélú hasznosítás
  - ▶ Pl. méhészeti célú agrárerdészeti rendszer - mogoró termesztés
  - ▶ Vagy hárs - méz és gyógynövény egyben

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

